

INTERNATIONALE KUNSTMANIFESTATIE 'DE BOOT VAN DIONYSOS' IN TYTSJERK

Vandaag opent commissaris der koningin Ed Nijpels in het Bos van Ypeij bij Tytsjerk de kunstmanifestatie 'De boot van Dionysos'. Een internationale tentoonstelling van hedendaagse kunst, even gevarieerd als het landgoed zelf. Om sommige beelden moet je echt zoeken, omdat ze min of meer zijn verstopt, andere bieden een spectaculaire aanblik. De kunstenaars komen uit Duitsland, België, Wales en Nederland.

Het opvallendste kunstwerk is van de Limburger Luc Souren. Van bijna tweehonderd spijkerbroeken, met koperen ringen aan elkaar bevestigd, heeft hij een reusachtig netwerk gemaakt van 15 meter hoog en 25 meter breed, dat ook nog eens wordt verdubbeld, omdat het in het water weerspiegelt.

Bezoekers van de eerste kunstmanifestatie in het Bos van Ypeij, 'Natura Artis Magistra' in 1997, herinneren zich ongetwijfeld de grote eik die een petticoat van rubber aankreeg en daardoor op een vurige Spaanse danseres leek. Ook die installatie was van Souren. Ditmaal zijn vier mensen en een hoogwerker een hele dag in touw geweest om het jeansnet op zijn plaats te krijgen.

Het kunstwerk doet denken aan een scheepswant, maar ook, door zijn vorm en blauwe kleur, aan een druiventros. En dat heeft allemaal betrekking op de titel van de manifestatie, 'De boot van Dionysos', die op zijn beurt weer verwijst naar de Griekse god van de wijn, de bringer van geestdrift en inspiratie. Dionysos werd op zijn boot door Tyrreense zeerovers

overvallen, maar hij ving ze met zijn wijnranken en wierp ze in zee waar ze in dolfijnen veranderden.

De lijnen naar de klassieke oudheid zijn niet toevallig gekozen. Vlak bij het buitengoed Vijversburg in het bos staat een fraai gerestaureerd beeld van Bacchus, zoals Dionysos bij de Romeinen heette, en het pand zelf is versierd met beelden van de godinnen Pomona en Flora. Beelden hadden in de achttiende en negentiende eeuw al een belangrijke functie in parken. Ze moesten een poëtische stemming bij de wandelaar oproepen en hadden bovendien een opvoedende en vermanende taak.

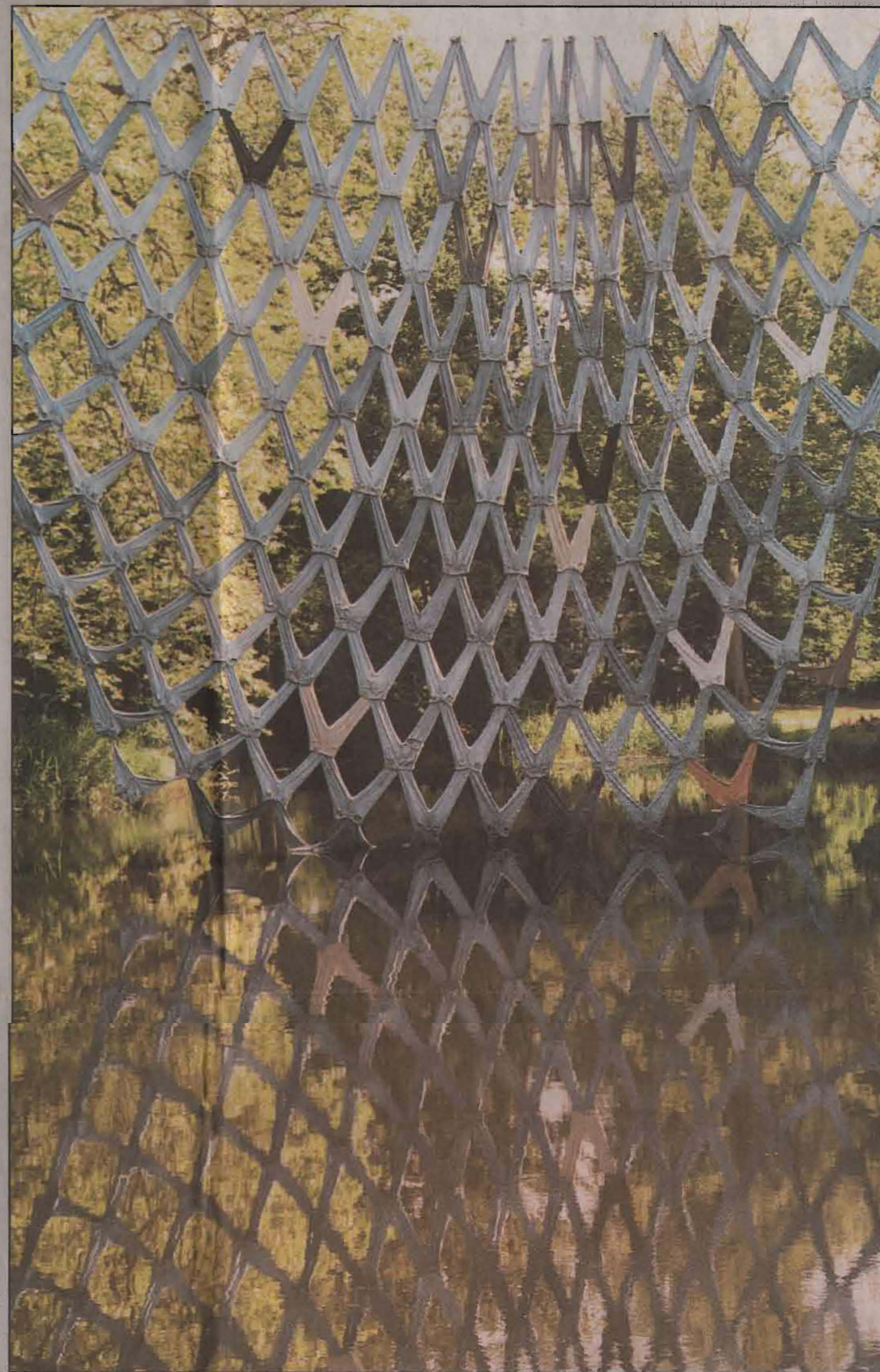
Meer exposanten leggen een verband met de klassieken. De titel van het granieten beeld van Rob Schreefel, 'Offer aan Poseidon', spreekt voor zichzelf, evenals 'Dionysos in drieboud' in de lucht, op het water en op het land - van Hanneke Roelofsen.

Commissaris Nijpels laat vanmiddag twee zwarte boten met staande figuren te water, vervaardigd door de Belgische beeldhouwster Chantal Chappelle. De boten zouden zo de

rivier de Styx kunnen oversteken, naar de Hades, het dodenrijk. Ook het beeld van Oene van der Veen, in de buurt van het oecivaarsnest aan de westrand, doet denken aan de veerboot over de Styx, al heet het 'De boot van Dionysos'.

Het kunstenaarsduo Tilly Buij/Gerard Groenewoud heeft aan het eind van de 'groene boulevard' langs de zuidkant, op de grens van de gemeenten Leeuwarden en Tytsjerksteradiel, een strakke obelisk van staalplaat geplaatst met even verderop een elektriciteits- en een watergemaalkastje en die samen 'De drie gratien' gedoopt. Een humoristische verwijzing naar de oudheid, maar bovendien is de obelisk een typisch parkelement uit de achttiende eeuw.

Het bronzen beeld 'Kopf van Armando', geplaatst op een sokkel tussen brandnetels en andere ruigte vlakbij Vijversburg, is al evenzeer een hedendaagse variant op de bustes die je in parken kunt aantreffen (het park Pincio in Rome staat er bijvoorbeeld vol mee). Tjibbe Hooghiemstra heeft op de grond twee eigentijdse 'schilderijen' gemaakt van grind, verplanten, bitumen, pur en multiplex, die

Bijna tweehonderd spijkerbroeken vormen een reusachtig scheepswant bij een van de vijvers in het Bos van Ypeij. De maker is de Limburgse kunstenaar Luc Souren.

Foto's LC/Jan de Boer

de omringende strakke Franse tuinarchitectuur zowel ondersteunen als ondergraven.

Een bijzonder object is ook dat van Volker Lang uit Hamburg:

een huisje, vervaardigd uit eikenhout, afkomstig van een boom uit het Bos van Ypeij. Het is een elementair gebouw, dat via een raam uitzicht biedt op de vijver. Je moet beslist naar binnen gaan en dan naar buiten kijken. Je ziet een prachtige, gespiegelde uitsnede van het bos, vooral wanneer het water roerloos is. Als er dan een blaadje voorbij komt drijven, lijkt het alsof het zweeft.

„Hij is hier wekenlang dag en nacht bezig geweest,” aldus Cor Wetting van kunstadviesbureau Sprezzatura die de manifestaties in het Bos van Ypeij organiseert, „en hij was zo gefascineerd door deze plek dat hij zijn uitnodiging voor de Biennale van Venetië ervoor heeft laten schieten.” Lang zal op gezette tijden in het huisje in het Nederlands een verhaal van Robert Musil (de schrijver van 'Der Mann ohne

Eigenschappen') aan het publiek voorlezen.

Een rechthoekig, wit betonnen bouwwerkje van de Belgische kunstenaar Narcisse Tordoïr, lijkt juist geheel in tegenspraak met de omringende natuur. Maar daar schuilen enkele addertjes onder het gras. Het gaat in een landschapspark als het Bos van Ypeij uitdrukkelijk om gecultiveerde natuur. Bovendien zit er geen dak op en kijk je rechtstreeks het uitspan- sel in.

Personnage observant le plafond staat in strakke letters op de ene binnenmuur en daar tegenover Personnage oubliant ses illusions ('persoon kijkend naar het plafond' en 'persoon die zijn illusies vergeet'). Het ontwerp van Tordoïr is geheel volgens de aanwijzingen van de kunstenaar uitgevoerd door de Tasta Bouwgroep, terwijl Arjen Kooyman van Keunststuwk en de jonge kunstenaars Deborah Tienstra het schilderwerk en de belettering hebben gedaan.

Er is ook een kunstwerk dat je niet kunt zien, maar wel horen. De Berlijner Rolf Julius heeft twaalf speakertjes in het bos verborgen, die een geluidsproject ten gehore brengen. En al even poëtisch is het wonderlijke 'kruiwagentje' van het Belgische kunstenaarsduo Rombouts/Droste (Monica Droste is vorig jaar overleden), het eerste kunstwerk dat je na binnenkomst ziet. In het theehuisje - gesloten, maar het publiek kan vanaf de veranda naar binnen kijken - hangen tekeningen en objecten van David Nash uit Wales, een bruikleen van het Museum voor Hedendaagse Kunst in Antwerpen.

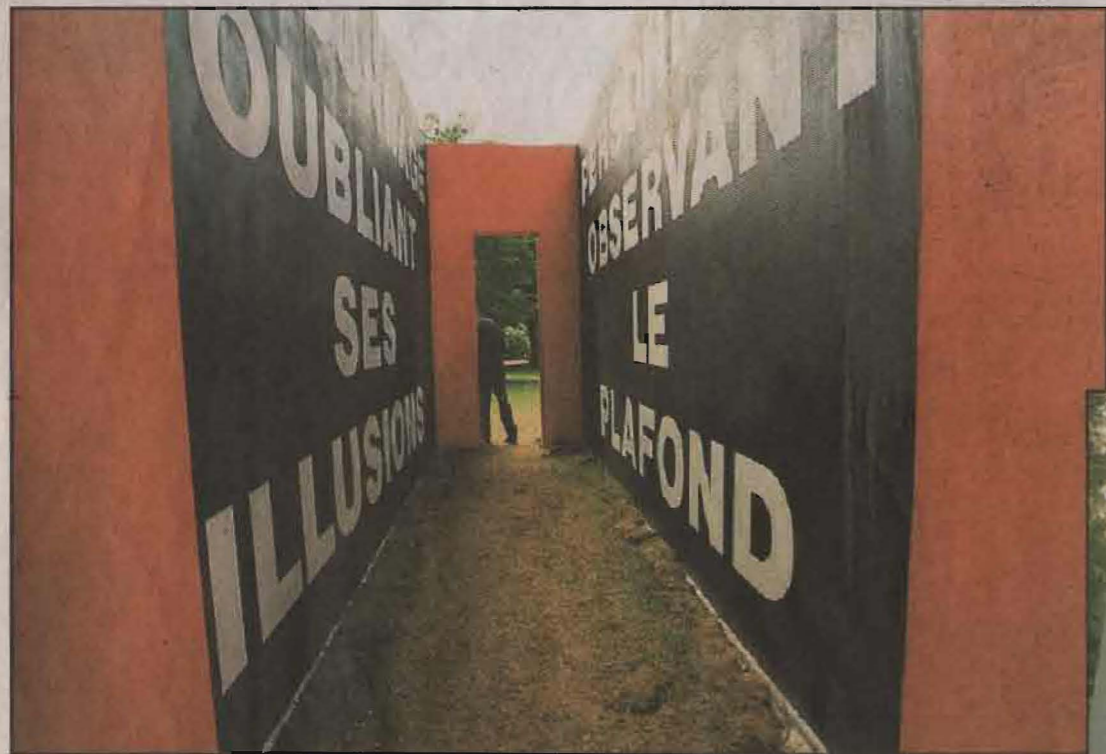
De catalogus, met foto's van Erik en Petra Hesmerg en vormgegeven door Gert Jan Slagter, is een kunstwerk op zichzelf. Behalve een inleiding van Wim Mertens, voorzitter van de Stichting Beeldenpark Vijversburg en een beschouwing van kunsthistoricus Erik de Jong staat er voornamelijk poëzie in: 'De boot van Dionysos' van Hendrik Matsman (honderd jaar geleden geboren) en het vermaarde 'Le bateau ivre' van Arthur Rimbaud met de Friese vertaling van Theun de Vries en de Duitse van Paul Zech.

Daarmee wordt alvast een lijn gelegd naar de derde expositie in 2001, die Beeldentaal als werktitel heeft. Daarbij wordt een verbinding gelegd tussen kunst en literatuur. Bovendien zal het park dan in oppervlakte verdubbeld zijn en een uitstekende aansluiting vormen op de Groene Ster en Aqualura.

SIKKE DOELE

De kunsttentoonstelling in het Bos van Ypeij bij Tytsjerk duurt tot 20 september. Alle dagen, ook 's zondags, geopend van 10 tot 18 uur. Gratis toegang. Prijs catalogus f 20, plattegrond f 2,50.

Een scheepswant van spijkerbroeken

Narcisse Tordoïr (België) ontwierp dit bouwwerk, met dichterlijke teksten voor 'De boot van Dionysos'. Voor de Biennale van Venetië maakte hij een vergelijkbaar ontwerp.

2

In vergeten skriuwer

Dit is de tiid fan it grutte betinken. Hokker skriuwers oerlibje de tweintichste ieu? It is mei oan it krewearjen fan it FLMD te tankjen dat it der noch frijwat binne. Opfallend ofwêzige is Jan Jelles Hof, dy't yn 1902 noch neamd waard as 'de greatste Fryske dichter' en him letter oppenearre as skriuwer fan alle soarten proaza. Mei Douwe Kalma lei er algeduerigen yn tsjok waar.

3

Domela-museum

Morgen gaat in Heerenveen het Domela Nieuwenhuis-museum open. „Een fantastische collectie van nationaal belang.” En dan te bedenken dat de spullen twee jaar geleden bijna letterlijk op straat stonden.

7

David Guterson

Miljoenen lezers hebben genoten van 'Ceders in de sneeuw' van David Guterson. In zijn nieuwe roman 'Over de bergen' wemelt het echter van de merkwaardige woorden. Schrijver en vertaler zijn samen schuldig.

9

Jean Cocteau

Voor de Franse schilder en schrijver Jean Cocteau ging vriendschap boven alles. Dus bleef hij in de oorlog bevriend met nazikunstenaar Arnold Breker. Maar die relatie was ook een soort verzekering, voor als er iets met hem gebeurde.

11

Luie Hond

De Leeuwarder band Luie Hond staat voorlopig vast in het voorprogramma van Ilse DeLange. De country van Ilse is niet helemaal hun muziek, 'maar ze kan het wel'. Morgenavond treden beiden op in Schaaf in Leeuwarden.

